

More Animals: Homework for February 26

We have two weeks before our next class, and after our article about the spider encounter, I have two animal stories for you to translate. One is an Irish language version of an Aesop Fable, not so much a translation as a retelling in Irish (more below). The other is collected folklore, in a handwritten manuscript, about another spider. Two Rules: 1) **Do the second story first**, and 2) do **NOT look at the page 2** (back or this page) until you have to (it has a rough transcription somebody did of the manuscript), as I know the images in this document are not that clear.

About The Fable ...

A fellow by the name of Domhnall Ó Cearbhaill spent a good deal of time in Carna, Conamara, in the 1930's collecting folklore. At that time, one of the great local storytellers was Pádraic Mac Con Iomaire, and Ó Cearbhaill got to know him well. During the 30's and 40's, he regularly published some of the stories he collected in newspapers. These were English language newspapers that were printing some material in Irish to promote the language.

At some point, Ó Cearbhaill hatched the notion of recasting Aesop's Fables in Irish. He wasn't looking for a strict translation of an English version. Rather, he was asking Mac Con Iomaire to tell these fables as if they were Irish stories, like anything else in the Irish lore he knew. The Fables have been collected in a book, and a nice example of the result is to the right, your translation assignment.

Na Cait agus an Moncaí

Bhí dhá chat ina gcomhráideacha. Fuair eadar giota de mheall cáise agus ghoideadar é. Dúirt cat acu nach raibh sé sásta é a roinnt ar fhaitíos go bhfaigheadh an cat eile píosa níos mó ná é féin. Dúradar go ngabhfáidís chun dlí. D'imíodar leo agus casadh moncaí dóibh, agus d'insíodar an cás dó. Dúirt sé féin go ndéanfadh sé breithiúnas eatarthu.

'Caithfidh mé scálaí a fháil,' a dúirt sé.

Fuair eadar na scálaí agus chuir sé isteach píosa den cháis ins an scála. Chuir sé píosa ní ba mhó sa taobh eile. Bhain sé greim as an bpíosa ba throime ach bhí an taobh eile ansin ní ba throime ná é. Bhain sé greim arís as an taobh eile agus chuir sé ar an scála arís é agus bhí an taobh eile róthrom ansin.

Bhí sé mar sin go raibh an dá píosa gar do bheith ite aige. Gach píosa dár bhain sé greim as bhí sé níos éadroime ná an píosa eile.

Bhí na cait ag breathnú air agus níor thaitnigh sé an-mhaith leo ach ní fhéadfáidís gan cur suas leis an mbreithiúnas.

Ach nuair a bhí an cháis ionann agus a bheith ite aige, dúradar leis éirí as agus go nglacfaidís leis an méid a bhí ann ar deireadh.

'Ní dhéanfaidh sin graithe an bhreithimh,' a dúirt an moncaí. 'Caithfidh sibh mise a íoc as mo bhreithiúnas.'

Chuir sé a raibh fágtha ina bhéal.

'Lá maith agaibh,' a deir an moncaí agus d'imigh sé.

Transcription: An Duán Alla (done by a volunteer)

Is annamh a chluintear focal maith ar an dubhán-álla, acht tá daoine ann nach mbainfeadh leis, agus 'seo síos sgéal beag, ag innse an fátha.

Nuair a bhí Muire agus Íosaf agus An Naoidheanán ag triall go h-Eigipt, agus saighdiúirí Faróid ar tóraidheacht 'na ndiaidh thainic siad fhad le crann in-a raibh cuas mór, agus chuaidh siad i bhfólach ins an pholl seo.

Tharla go rabh dúbhán-álla istoigh ins an chrann agus thug sé fa deár an contabhairt in a raibh an Teaghlach Naomhtha.

Le greadadh na mbos d'fhigh sé gréasán trasna an chuais, agus bhí sé críochnuighthe aige nuair a thainic na saighdiúirí ar aghaidh.

"B'fheidir go bhfuil siad ins an chrann seo," arsa fear de na saighdiúirí.

"Och," arsa laoch eile, "ní thiocfadh leóbhtha 'bheith annseo, Amharc ar na gréasáin dúbháin-álla!"

D'imthigh na saighdiúirí, agus thainic An Teaghlach Beannuighthe slán amach as an ghuais in a rabh siad, ag tabhairt buidheachais do' mhíoltóig a thug an congnamh Dóibh, nuair a bhí Siad i gcontabhairt báis."

Bailitheoir

Siubhán Bean Uí Dhochartaigh

Faisnéiseoir

Pádraig Ó Cheallacháin

Gaol

tuismitheoir

Aois

70

Suíomh: Garbhachadh, Co. Dhún na nGall

"An Dubán-Álla."

Is annam a cluineas focal mairi ar an dubán-álla,
síos eá saorine ann naí mbainfead leis, agus seo síos sziál
beag, ag innse an fáca.:-

"Nuair a bú Múire, í Íosap, í ag naoidéanán ag e riall
go h-Eizipe, agus saizsiúirí faróvo ar íoraideadé 'na ndia
iainic sias íad le cranu in a kab suas móir, agus
cuidó sias í bfolac ins an íoll seo.

Íarla go kab dubán-álla isroiy ins an ícranu agus
iuy sé fa deán an concaáiric in a kab an íeizlaí naomia
le zneasadé na mbos d'íiy sé zneasán crasna an cúais,
agus bú sé síosquóizic aye nuair a iainic na saizsiúirí
ar síad.

"Ó'feudra go b'fuit siad ins an ícrann seo," arsa fear
de na saizdiúicib'.

"Oe!," arsa laoi eile, "ní crocfaid' leóibia 'b'ei sanseo, sinne
ar na zheasán subán-alla!"

D'imíod' na saizdiúicib', agus iainne an beaglaí Deannuige
slán amhá as an zhuais in a rob' siad, ag tabairt
buidéaíais dó'n míobróib' a iux an conz'nain 'Dóib', nuair
a b'í siad i zconabairt báis."

Subán, bean Uí Doiaicuib' a fuair an ogeal seo
óin a h-áirín - Pádraic Ó Ceallaigín go bliadain de asis -
Meadon Fódnaic 1924.
